

8. Provincie midden in de samenleving

Maastricht, mei '26

Provincie midden in de samenleving

Voortgang

Het Programma Provincie midden in de Samenleving ligt op koers qua uitvoering. Het afgelopen kwartaal zijn er bestuurlijke afspraken gemaakt met de regio's over de projecten en regelingen in de verschillende Regio Deals van Noord-, Midden- en Zuid-Limburg. Met de Limburgse gemeenten is bovendien de gespreksronde over het versterken van de gemeentelijke uitvoeringskracht afgerond welke heeft geleid tot een manifest, een perspectief op uitvoeringskracht en inzichten uit de wetenschappelijke verkenning. De Adviesgroep STOER is ingesteld en zal de komende tijd een advies gaan voorbereiden over het terugdringen van regeldruk.

Op het gebied van participatie is het jongerenparticipatieplan in uitvoering en wordt de samenwerking met het Vista college geïntensiveerd. Tevens is de participatieverordening door Provinciale Staten vastgesteld. Op het gebied van internationalisering worden de vijf actielijnen van de in 2025 ontwikkelde buurlandenstrategie uitgewerkt in samenwerking met grensgemeenten en onze grensoverschrijdende partners. Daarnaast benutten we Europese fondsen via de ontwikkelde fundraising aanpak en bereiden we ons reeds voor op het nieuwe Meerjarig Financieel Kader 2028-2035, de meerjarenbegroting van de EU. De afgelopen tijd is de programmatische lobbyaanpak verder doorontwikkeld langs de lijnen van de acht strategische proposities en waar nodig hebben wij externe expertise ingeschakeld om onze proposities te positioneren bij de Rijksoverheid. Daarnaast profileren we het innovatieve Limburg via een landelijke campagne in het kader van regiobranding die volop in gang is.

Tot slot is er de afgelopen tijd geïntensiveerd op het thema vrijheid en democratie. De voorbereidingen voor een Prinsjesdag in de regio, de samenwerking met het V-fonds en het vieren van het 40-jarig bestaan van het Gouvernement als huis voor de provinciale democratie, zijn volop gaande. Met de democratietafels en de aanpak van 'Limburg trekt een streep' is het afgelopen kwartaal actief het gesprek gevoerd over de grenzen van democratie en een weerbare overheid. De voorbereidingen en uitwerking van dit programma Democratie en Vrijheid zijn inmiddels in volle gang.

Binnen het programma Gemeentelijke Uitvoeringskracht Nieuwe stijl - GUN- is de eerste fase afgerond. Dat betekent de afronding van de bestuurlijke gespreksronde en de daarop volgende verdiepende ambtelijke gespreksronde langs de 31 Limburgse gemeenten. De producten, te weten het Manifest met concrete handelingsperspectieven, het Perspectief op uitvoeringskracht en de wetenschappelijke verkenning naar uitvoeringskracht zijn opgeleverd en worden met Provinciale Staten gedeeld.

Ontwikkelingen en prioriteiten

Limburg is met drie regio's sterk vertegenwoordigd in het Nationaal Programma Vitale Regio's. In 2026 worden drie uitvoeringsagenda's opgesteld samen met de regio waarin de rijksoverheid een partnership aangaat voor de komende jaren. Rijk, provincie, regio en gemeenten werken hierin nauw samen. Dit doen wij ook met de vier lopende Regio Deals in Noord-, Midden-, Zuid-Limburg en Parkstad.

De opbrengsten van de gespreksrondes en wetenschappelijke verkenning in het kader van de gemeentelijke uitvoeringskracht zijn beschikbaar en in 2026 worden de vervolgacties samen met de gemeenten opgepakt. Vanuit de interbestuurlijke toezichtstaken starten wij dit voorjaar met informatiebijeenkomsten voor de nieuwe gemeenteraden om een toelichting te geven over de werkwijze van het provinciaal toezicht. Daarnaast wordt er onder andere via de Adviescommissie STOER in september 2026 een advies verwacht over het terugdringen van regeldruk en komen de resultaten van de pilots rondom evenementen en regeldruk beschikbaar in de tweede helft van dit jaar.

Na vijftig jaar is er eindelijk een algemeen, landelijk verankerde regeling voor mijnbouwschade die door I3ML wordt uitgevoerd om in 2026 en daarna maatwerk te leveren voor mensen die schade hebben ondervonden in de voormalige mijnbouwgemeenten. Vanuit de regio luisteren we goed naar signalen uit de praktijk, zodat we de regeling waar nodig kunnen blijven verbeteren. Tevens werken wij aan integrale kennisontwikkeling met alle betrokken partners.

In meer algemene zin maken wij werk van de provincie als responsieve overheid bijvoorbeeld door het werk van de 'provinciaal liaison' die burgers helpt bij complexe vragen en probleemcasussen. Hij kan gericht doorverwijzen binnen de Provincie Limburg of naar andere (overheids-)organisaties.

In 2025 heeft het college van GS acht strategische proposities vastgesteld. Deze zijn leidend in de hernieuwde programmatische lobby-aanpak van de Provincie Limburg. De afzonderlijke proposities bevinden zich in verschillende stadia van ontwikkeling. Tegelijkertijd worden continu activiteiten uitgevoerd samen met regionale partners, Den Haag en Brussel in het belang van Limburg. De voortgang van de acht proposities leest u in de inhoudelijke programma-hoofdstukken.

Het jaar 2026 staat eveneens in het teken van de uitvoering van de vastgestelde Buurlandenstrategie en daarin benoemde vijf actielijnen. Momenteel wordt er in Brussel onderhandeld over de aankomende Europese meerjarenbegroting, en onderliggende sectorale wetgeving, ook wel het Meerjarig Financieel Kader 2028 - 2034 genoemd. Dit zal zeker een financiële impact hebben voor de Provincie Limburg in de volgende Statenperiode, bijvoorbeeld door de implementatie en uitvoering van het Nederlandse Nationaal en Regionaal Partnerschapsplan.

Dit plan vormt de basis voor de nationale verdeling van de EU-middelen voor regionale en economische ontwikkeling, landbouw, en plattelandsontwikkeling; beleidsthema's waarin de afgelopen jaren Limburgse ambities werden gekoppeld aan Europese (financiële) mogelijkheden.

Er is sprake van versterkte inzet in 2026 voor het thema Democratie en Vrijheid. Daarbinnen wordt, naast de bestaande activiteiten van eren & gedenken, ingezet op doorontwikkeling van aandacht voor democratie. Dit gebeurt via het organiseren van opnieuw een 'Prinsjesdag in de Regio', een samenwerking met het Vfonds en de viering van 40 jaar Gouvernement aan de Maas als het huidige Limburgse Huis van de Democratie.

Er wordt bovendien doorgewerkt aan 'Limburg trekt een Streep' ter bescherming van het democratische proces. De democratietafels, waarbij de 'afgehaakte' burger aan tafel wordt uitgenodigd, worden voortgezet. Het doel van de inzet op Democratie & Vrijheid is om de (Lim)burgers – met name onze jongeren – in de provincie meer te betrekken bij hun eigen leefomgeving en het bewustzijn over onze democratie op alle niveaus te vergroten, polarisatie te verminderen en het politiek bewustzijn en betrokkenheid bij democratische processen te vergroten. Daarbij stimuleert en ondersteunt de provincie de gemeenten op deze thema's. Voor het thema Eren & Herdenken is het belangrijk oorzaak en gevolg van onvrijheid onder de aandacht te brengen bij eenieder.

8.1.1. Regiodeals

Voortgang

Regio Deals Noord-Limburg en Midden-Limburg

De Regio Deals in Noord-Limburg en Midden-Limburg verlopen volgens planning.

Projectvoorstellen zijn periodiek besproken tijdens de Regio- Provincie Overleggen (RPO), waarbij de regio en de Provincie aansluiten. Tevens is gestart met het beschikken van de projecten door de kassiers van beide Deals. Provinciale Staten zijn regelmatig via een mededeling portefeuillehouder op de hoogte gehouden van de voortgang en ontwikkelingen.

Ten slotte heeft de samenwerking in Noord-Limburg, voortvloeiend uit de Regio Deals en de Investeringsagenda, geleid tot de oprichting van een Gemeenschappelijke Regeling begin dit jaar. Hierdoor kunnen projecten nog sneller, efficiënter en met meer slagkracht regionaal worden opgepakt.

Regio Deals Zuid-Limburg en Parkstad-Limburg

In Zuid-Limburg zijn in 2025 twee nieuwe 6^e tranche Regio Deals gesloten: Regio Deal Parkstad III en Regio Deal Zuid-Limburg II. De Provincie is geen directe partner, maar heeft in 2025 besloten toch € 5,0 mln. aan cofinanciering beschikbaar te stellen. In het eerste kwartaal van 2026 zijn gesprekken gevoerd met de regio over de wijze waarop deze cofinanciering het beste kan worden ingezet.

Afwijkingen

Op dit moment zijn geen signalen bekend dat de Regio Deals vertragen of dat projecten niet op tijd starten.

Provinciale inzet bij de 6^e tranche Regio Deals in Zuid-Limburg was eerder nog niet voorzien. Voor de benodigde provinciale uitvoeringskracht worden middelen uit de programmareserve 'Bestuurlijke Vernieuwing' ingezet.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen

- Niet alleen de afwijkingen of ontwikkelingen zorgen voor aanpassingen in onze begroting. Om verder uitvoering te geven aan ons bestaand beleid zetten we de Programmareserve in voor de uitvoering van de Regio Deals Midden- en Noord-Limburg (€ 15,67 mln.), waarvan € 4,93 mln. wordt gedekt uit de programmareserve Regiodeals 5e en 6e tranche. Het restant (€ 10,73 mln.) wordt gedekt door een specifieke uitkering.
- Daarnaast worden middelen beschikbaar gesteld voor het versterken van de provinciale uitvoeringskracht met betrekking tot de Regio Deal Parkstad en Zuid-Limburg. Hiervoor wordt € 0,10 mln. ingezet uit de programmareserve Bestuurlijke Vernieuwing.

Nieuwe middelen derden

Zoals beschreven bij *nieuwe eigen middelen* wordt om verder uitvoering te geven aan de uitvoering van de Regio Deals Midden- en Noord-Limburg vanuit de specifieke uitkering (SPUK) Regio Deal Regio Midden-Limburg € 10,73 mln. bijgedragen.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
8.1.1	GS 24-2-2026 Regiodeal Midden-Limburg tranche februari 2026	Programmareserve Regiodeals 5e en 6e tranche	4.932
8.1.1	GS 31-3-2026 Uitwerking provinciale cofinanciering Regio Deals Zuid-Limburg	Programmareserve Bestuurlijke vernieuwing	95
			5.027

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe middelen derden		
8.1.1	GS 24-2-2026 Regiodeal Midden-Limburg tranche februari 2026	SPUK	10.733
			10.733

8.2.1. Bestuurlijke verhoudingen

Voortgang

GUN - Gemeentelijke Uitvoeringskracht Nieuwe Stijl

Conform planning zijn in het kader van GUN het eerste kwartaal van 2026 alle verdiepende, ambtelijke gesprekken met de 31 gemeenten afgerond. Deze ronde volgde op de bestuurlijke ronde die reeds in 2025 is afgerond. Daarnaast is conform planning een Manifest met concrete handelingsperspectieven opgesteld. Vanuit de programmatische aanpak is een Perspectief op het Manifest opgeleverd. Tenslotte is ook de wetenschappelijke verkenning naar uitvoeringskracht conform planning in Q1 2026 afgerond. Na oplevering van deze documenten, respectievelijk het Manifest, het Perspectief en de wetenschappelijk verkenning volgt fase twee. Voor fase twee waarbij we nadere uitvoering willen geven aan het Manifest, stellen we voor € 1,6 mln. in te zetten vanuit de programmareserve bestuurlijke vernieuwing.

Regeldruk

In navolging van het landelijke programma STOER (Schrappen Tegenstrijdige en Overbodige Eisen en Regelgeving) heeft in maart de eerste bijeenkomst van de adviesgroep STOER Limburg plaatsgevonden. Deze bijeenkomst gaat ons in drie sessies adviseren over de aanpak van regeldruk. In april en juni zullen vervolgsessies plaatsvinden. Daarnaast hebben we het afgelopen kwartaal verder invulling gegeven aan het verminderen van de regeldruk binnen de organisatie. Dit doen wij aan de hand van een twintigtal concrete acties, waarbij commissie STOER de 21e actie vormt. Over de status van deze acties wordt u als Provinciale Staten ieder half jaar aan de hand van een Mededeling Portefeuillehouder geïnformeerd.

Vanuit de gesprekken die in het kader van GUN zijn gevoerd en op basis van signalen uit de adviesgroep STOER signaleren wij kansen om regeldruk voor inwoners en (maatschappelijke) organisaties te verminderen. Westellen voor om extra middelen uit de reserve bestuurlijke vernieuwing in te zetten om deze kansen te benutten.

Participatie

Het afgelopen kwartaal hebben we actief gewerkt aan ons participatiebeleid en het stimuleren van participatie. Op 20 maart is de nieuwe participatieverordening in PS vastgesteld. Daarnaast werken we hard aan de uitvoering van het jongerenparticipatieplan. Bovenop de huidige plannen hebben we additionele mogelijkheden verkend om jongerenparticipatie vorm te geven. We doen een beroep op de reserve bestuurlijke vernieuwing om samen met het VISTA College een practoraat rondom jongerenparticipatie te ontwikkelen en we zijn actief in gesprek met partners om grensoverstijgende jongerenparticipatie een impuls te geven.

Afwijkingen

Op basis van de signalen die we krijgen en kansen die we zien, intensiveren we onze inspanningen rondom regeldruk. Zo kunnen we meer opvolging geven aan het verminderen van regeldruk. Daarnaast intensiveren we onze inspanningen rondom participatie. We geven een extra impuls aan jongerenparticipatie.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen

Niet alleen de afwijkingen of ontwikkelingen zorgen voor aanpassingen in onze begroting. Om verder uitvoering te geven aan ons bestaand beleid zetten we de programmareserve en het begrotingsresultaat in:

- Voor fase twee van GUN, gericht op de nadere uitvoering van het Manifest, zetten we de programmareserve Bestuurlijke vernieuwing in (€ 1,78 mln.), waarvan € 0,18 mln. bestemd is voor het verminderen van regeldruk voor inwoners en (maatschappelijke) organisaties;
- Voor de intensivering van de uitvoering van het Provinciaal jongerenplan wordt € 0,20 mln. beschikbaar gesteld uit de Programmareserve Bestuurlijke vernieuwing;
- Voor het stimuleren van grensoverschrijdende jongerenparticipatie wordt € 0,05 mln. uit de Programmareserve Bestuurlijke vernieuwing vrijgemaakt;
- Binnen dit product zijn de verhoging van de fractievergoedingen verwerkt, hiervoor stellen we voor om het begrotingsresultaat in te zetten, € 0,41 mln. voor 2026 en € 0,78 mln. vanaf 2027;
- Ook de actualisatie van de accountantskosten behorende bij het onderzoek naar de Jaarstukken, leidt tot een verzoek voor de inzet van het begrotingsresultaat met een jaarlijkse bijstelling van het budget van € 0,06 mln.

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
8.2.1	GS 31-3-2026 Gemeentelijke Uitvoeringskracht Nieuwestijl (GUN)	Programmareserve Bestuurlijke vernieuwing	1.775
8.2.1	GS 31-3-2026 Grens overstijgende jongerenparticipatie - Provinciaal jongerenplan	Programmareserve Bestuurlijke vernieuwing	200
8.2.1	GS 31-3-2026 Grens overstijgende jongerenparticipatie - Jongeren(participatie)plan 2024-2027	Programmareserve Bestuurlijke vernieuwing	50
8.2.1	Presidium 3-10-2025 Ophoging fractievergoedingen	Begrotingsresultaat	406
8.2.1	PS 7-11-2025 Ophoging budget Accountantskosten	Begrotingsresultaat	55
			2.487

8.2.2. Grensoverschrijdende samenwerking

Voortgang

De uitvoering van de strategie voor onze buurlanden België en Duitsland vindt plaats volgens plan. In het eerste kwartaal van 2026 zijn ambtelijke trekkers benoemd met ieder hun rol en verantwoordelijkheden in deze uitvoering.

Actielijn 1: Structurele samenwerking met (buitenlandse) vakdepartementen

Wat NRW betreft, loopt de uitvoering op het gebied van mobiliteit en landbouw conform de gemaakte afspraken. Op milieu worden de bestaande afspraken herijkt (ondertekening nieuwe verklaring voorzien voor 27 mei 2026). Op water wordt het gesprek met de Duitse burens gevoerd over een versterkte samenwerking.

Onze buurlandenstrategie hebben we gepresenteerd bij de Vlaamse overheid, met als resultaat dat wij nu beschikken over contactpersonen bij alle Vlaamse departementen.

Actielijn 2: Structureel overleg met grensgemeenten

De aanpak is primair gericht op het (beter) gebruik maken van bestaande structuren. Zo participeert de Provincie actief in de commissies van de euregio rijn-maas-noord. Daarnaast zijn we in gesprek met de stichting Samenwerking Zuid-Limburg en de Stadsregio Parkstad Limburg.

Actielijn 3: Intensivering bilaterale GROS-governance

Samen met de Provincies Gelderland en Overijssel wordt gewerkt aan een gezamenlijke Duitslandstrategie met als doel om nog sterker te staan in de relaties met NRW. Grenspost Düsseldorf ziet toe op de tenuitvoerlegging van de acties uit de Grenslandagenda die op 11 december jl. in Sittard is vastgesteld.

In relatie tot Vlaanderen hebben de drie colleges van Zuid-Nederland op 20 januari jl. besloten om de samenwerking te intensiveren. Er wordt gezamenlijk aan een strategische agenda voor de grensregio Vlaanderen-Nederland gewerkt. Tijdens het bestuurlijk grensregio-overleg van 30 maart jl. is de voorzet van de drie Nederlandse grensprovincies voor het eerst met de Vlaamse overheid besproken. Samen wordt erop gekoerst om de strategische agenda in het najaar van 2026 vast te stellen. Met Wallonië zijn we, samen met het rijk, ambtelijk in gesprek om de samenwerking te intensiveren.

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen afwijkingen of ontwikkelingen die van invloed zijn op dit product.

Financiële consequenties

Op dit moment zijn er geen financiële consequenties die van invloed zijn op dit product.

8.2.3. Coördinatie internationalisering en Euregio Maas-Rijn

Voortgang

Voor de voortgang rondom de uitvoering van Internationalisering wordt verwezen naar product 8.2.2.

Voor de EGTS Euregio Maas-Rijn geldt dat in het eerste kwartaal een adjunct-directeur is geworven, die per 1 juni in functie treedt. Daarnaast is er een start gemaakt met de uitvoering van het hernieuwde strategische werkplan, dat onder voorzitterschap van gouverneur Roemer tot stand is gekomen. Inmiddels heeft gouverneur Lantmeeters van de Belgische provincie Limburg het voorzitterschap overgenomen.

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen afwijkingen of ontwikkelingen die van invloed zijn op dit product.

Financiële consequenties

Op dit moment zijn er geen financiële consequenties die van invloed zijn op dit product.

8.2.4. Externe relaties en Public Affairs

Voortgang

De acht strategische proposities die in 2025 zijn vastgesteld en tijdens Prinsjesdag zijn [gepresenteerd](#) zijn in verschillende stadia van ontwikkeling of zijn herijkt. In aanloop naar de landelijke verkiezingen en de vorming van een nieuw kabinet zijn de Limburgse belangen meermaals onder de aandacht gebracht bij onder meer de informateur en de nieuwe bewindspersonen. Waar nodig werd expertise ingezet om onze lobby-activiteiten te versterken en te ondersteunen. Begin 2026 is tevens een landelijke campagne van start gegaan voor de positionering van het innovatieve Limburg en in het kader van de Brightlands-regiobranding. Vanuit Europees perspectief zijn de voorbereidingen gestart voor het nieuwe Meerjarig Financieel Kader 2028-2035, de meerjarenbegroting van de EU. Uit de jaarlijkse [EU-subsidiemonitor 2021-2027](#) is reeds gebleken dat de Provincie Limburg de Europese fondsen goed weet te benutten.

Tot slot is er de afgelopen tijd geïntensiveerd op het thema vrijheid en democratie. De voorbereidingen voor een Prinsjesdag in de regio, de samenwerking met het V-fonds en het vieren van het 40-jarig bestaan van het Gouvernement als huis voor de provinciale democratie, zijn volop gaande. Met de democratietafels en de aanpak van 'Limburg trekt een streep' is er het afgelopen kwartaal actief het gesprek gevoerd over de grenzen van democratie en een weerbare overheid. De voorbereidingen en uitwerking van dit programma Democratie en Vrijheid zijn inmiddels in volle gang.

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen afwijkingen of ontwikkelingen die van invloed zijn op dit product.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen

Niet alleen de afwijkingen of ontwikkelingen zorgen voor aanpassingen in onze begroting. Om verder uitvoering te geven aan ons bestaand beleid verzoeken we het begrotingsresultaat in te zetten:

Voor de organisatie van een Prinsjesdag in de regio, de samenwerking met het V-fonds en het vieren van het 40-jarig bestaan van het Gouvernement als huis voor de democratie. Hiervoor is voor 2026 een bedrag van € 0,95 mln. en 2027 € 0,48 mln. benodigd.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - intensivering		
8.2.4	GS 14-4-2026 Eren & Herdenken en Vrijheid & Democratie 2026, 40 jaar Huis van de democratie	Begrotingsresultaat	950
			950

8.2.5. Rijkstaken CdK en Weerbare Overheid

Voortgang

De uitvoering van 8.2.5. Weerbare Overheid verloopt conform planning. De Commissaris van de Koning (CdK) stimuleert de inzet op weerbare overheid, deels vanuit zijn rijkstaken en deels vanuit zijn provinciale taken. Dit betekent dat er doorlopend wordt ingezet op veilige publieke dienstverlening, het tegengaan van ondermijning (zoals criminele beïnvloeding van het bestuur) door samenwerking met het RIEC en het inzetten van het Bibob-instrument, het bevorderen van integriteit in organisatie en provinciaal bestuur. Het Bibob-team is sinds 2024 op sterkte en op basis van de beleidslijn Bibob is het mogelijk om het instrument steeds breder in te zetten. Binnen het thema integriteit gaat het onderzoeksprotocol het (ambtelijke) besluitvormingsproces in.

Het onderwerp Weerbare Overheid krijgt ook breed aandacht binnen de Stuurgroep Kwaliteit Openbaar Bestuur Limburg. De aanpak van ondermijning wordt verder versterkt aan de hand van de Limburgse Norm, in samenwerking met partners zoals gemeenten en het waterschap.

Samengevat wordt er voortdurend gewerkt aan de versterking van de weerbaarheid van het openbaar bestuur, samen met verschillende partners in Limburg en daarbuiten.

Afwijkingen

Op dit moment zijn er geen afwijkingen of ontwikkelingen die van invloed zijn op dit product.

Financiële consequenties

Op dit moment zijn er geen financiële consequenties die van invloed zijn op dit product.